

Samrådsredogörelse

Områdesbestämmelser för Långvinds bruk, Hudiksvalls kommun, Gävleborgs län.

Planförslaget har varit utställt för samråd under tiden 14 april - 12 maj 2022. Underrättelse har skickats till sakägare och berörda. Planförslaget har funnits tillgängligt på kommunens hemsida och digitala anslagstavla.

Planens syfte

Långvinds bruk är ett område som i sin helhet har ett mycket högt kulturhistoriskt värde genom att brukets utveckling och tidigare drift kan följas tydligt. Då såväl byggnader som utemiljö saknar planskydd ser Hudiksvall kommun ett behov av att formulera skyddsbestämmelser lagstadgade genom områdesbestämmelser. Dessa syftar till att skydda bruksmiljöns kulturhistoriskt värdefulla delar, såväl byggnader som gröna miljöer, vid framtida utveckling.

Under samrådet har 16 yttranden inkommit till plan- och bygglovskontoret:

Myndigheter

- Trafikverket 2022-04-28
- Lantmäteriet 2022--05-09
- Länsstyrelsen 2022-05-11

Kommunens förvaltningar

- Räddningstjänsten 2022-02-22
- Tekniska förvaltningen 2022-05-09
- Norrhälsinge miljökontor 2022-05-10

Privatpersoner och övriga berörda

- Postnord 2022-04-29
- Skanova 2022-04-22
- X-trafik 2022-05-10
- Ellevio 2022-05-12

- Fysiskt samråd 2022-04-26
- Privat person A 2022-05-12
- Kungsgården Långvind 2022-05-16
- Långvinds byalag 2022-05-16
- Långvinds kapellförening 2022-05-16
- Holmen 2022-06-03

En sammanfattning av inkomna yttranden samt planavdelningens kommentarer för dessa redovisas nedan. Yttranden finns även tillgängliga i sin helhet på Plan- och Bygglövskontoret.

Myndigheter

Trafikverket

Trafikverket har tagit del av planförslaget, men har inget att erinra.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Lantmäteriet

Lantmäterimyndigheten har tagit del av planförslagets samrådshandlingar och har inget att erinra mot dessa.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har inga synpunkter utifrån sina särskilda bevakningsområden; riksintressen, mellankommunala frågor, miljökvalitetsnormer, hälsa och säkerhet och strandskydd.

Länsstyrelsen anser dock att kommunen bör förtydliga planbestämmelsen q1 för att undvika att den blir motsägelsefull och svårtolkad. Länsstyrelsen anser även att områdesbestämmelserna bör kompletteras med en inventering av fornlämningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att detta uppdrag kan beställas av Hudiksvalls kommun som kan söka bidrag för insatsen från Länsstyrelsen.

Kommentar

Kommunen bedömer att planarbetet kring områdesbestämmelserna och de dokument som tagits fram är tillräckliga. Hela området är utpekad som övrig kulturhistorisk lämning. En vidare inventering kan komma att ske vid ett senare skede utanför denna plan. Vad gäller q1 bestämmelsen får den vara kvar som den är.

Kommunens förvaltningar

Räddningstjänsten

De har tagit del av handlingarna inför samrådet men har inte några synpunkter på förslaget.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Tekniska förvaltningen

Inget att yttra ur trafiksäkerhetssynpunkt. Utanför det kommunala gatunätet och utanför tätbebyggt område.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Norrhällsinge miljökontor

Genom området rinner Långvindsån. Vi har därför kontaktat fiskevårdsansvariga i kommunen. Under de senaste åren har stora insatser utförts i ån för att gynna uppvandring av fisk i ån. Det arbetet kommer att fortsätta framöver. Det är viktigt att inte områdesbestämmelserna försvårar möjligheten att restaurera vattendraget även i framtiden genom att skapa fri vandringsväg och restaurera lek- och uppväxtområden. Miljökontoret rekommenderar att fiskevårdsansvariga kontaktas så att områdesbestämmelserna kan genomföras utan att fiskevårdsarbeten försvåras.

Kommentar

Områdesbestämmelserna bedöms inte försvåra fiskevårdsarbetet. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Privatpersoner och övriga berörda

Postnord

Postnord har tagit del av planförslaget, men har inget att erinra.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Långvinds samfällighetsförening

Vi ser det som mycket värdefullt att nu med förslagen i planen att området kan skyddas och bevaras. Det är vår bestämda uppfattning att flera av byggnaderna kan bevaras och underhållas, de rivningar som den nye ägaren inlett känns i och för sig förståeligt men vi vill understryka att jord och skogsbrukshistorien är värdefull att bevara inte bara på tavlor och skyltar, IRL upplevelser är viktiga för att föra ett

kulturarv vidare. Kommunen förslag tillstyrks och vi ser fram mot samarbete för att utveckla Bruksföreningen.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Skanova

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen. Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag.

Kommentar

Yttrandet noteras men föranleder ingen ändring i planförslaget.

X-trafik

X-trafik/Region Gävleborg har inga synpunkter på ärendet.

Kommentar

Yttrandet föranleder ingen ändring.

Ellevio

Vi har tagit del av samrådshandlingarna i ärendet. Vi har markförlagda ledningar, luftledningarna och nätstationer (transformatorstationer) inom planområdet. Om nätstationerna omfattas av den utökade lovplikten (bygglov och rivningslov) föreslår vi att nätstationer undantas från bestämmelsen med anledning av att de saknar kulturhistoriskt värde.

Kommentar

Uppförandet av nya transformatorstationer bedöms påverka miljön i området och bygglovsprocessen bör även gälla där. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Privatperson A

I stort välkomnar jag det här initiativet från Hudiksvalls kommun. I synnerhet som jag kommer från en familj som bott och verkat i Långvind sedan 1700-talet. Jag anser det dock vara viktigt att så mycket som möjligt av bruksmiljön bevaras, inte bara de byggnader som ägs av privatpersoner. Alltför mycket av bruksmiljön och dess ekonomibyggnader har redan tillåtits förfalla eller har rivits. Inte minst viktigt är bevarandet av den vattenmiljö med sjöar, floder och dammar som möjliggjorde den tidiga industriella miljön på Långvinds bruk och har gett området dess speciella karaktär. Här bör den stora markägaren ta ett större ansvar. Att riva dammen vid Kvarnen ovanför den gamla klensmedjan, något som aviserats, vore en stor förlust för bruksmiljön.

Kommentar

Att äga dammar kräver mycket underhåll och skötsel och ett stort ansvar åläggs således på ägaren av dammen. Enligt lag (Miljöbalken) har ägaren av en damm rätt att avsäga sig ansvaret. Vill kommunen stoppa en eventuell rivning av en damm, måste kommunen ta över ägandet och driften. Detta är både en kostsam och svår process. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Synpunkter från fysiskt samråd 2022-04-26

En del sakägare frågade om möjligheten att utöka planområdet för områdesbestämmelserna, eller åtminstone lägga till ytterligare objekt som ett bihang till planområdet. Förslagsvis kan planområdet utökas i söder till Långvindsby och/eller norr längs med Långvindsström för att inkludera vattendammar intill bland annat Aldersjön, Gångsjön och Hålldammen då ett stort missnöje uttrycktes över Holmens eventuella planer att riva vattendammar.

Nivå på vattendrag och vattenspeglar är något som bör inkluderas och beaktas i områdesbestämmelserna, för att bevara våtmarker och biologisk mångfald. Även befintliga murar inom planområdet bör skyddas av områdesbestämmelserna.

Två av Långvinds mest ikoniska byggnadsverk, Sågverket och Smedjan, saknar rivningsförbud. Dessa bör enligt många sakägare underhållas och bevaras i största möjliga mån. Det uttrycktes att de framtagna områdesbestämmelserna saknade syfte om dessa byggnader inte omfattades av rivningsförbud.

Privata aktörer känner sig åsidosatta och områdesbestämmelserna försvårar för dem, medan större aktörer som Holmen inte påverkas i samma utsträckning.

Kommentar

Att äga dammar kräver mycket underhåll och skötsel och ett stort ansvar åläggs således på ägaren av dammen. Enligt lag (Miljöbalken) har ägaren av en damm rätt att avsäga ansvaret. Vill kommunen stoppa en eventuell rivning av en damm, måste kommunen ta över ägandet och driften. Detta är både en kostsam och svår process. Vidare skyddas allén och murar av kulturmiljölagen (biotopskydd). Detta skydd räcker och dubbla skydd anses inte behövas. Både Klensmedjan och Sågverksbyggnaden är i dåligt skick och kräver omfattande renovering. Att renovera dessa gamla byggnader skulle innebära höga kostnader vilket inte blir rimligt. Syftet med rivningsförbudet är i första hand att bevara byggnader som är i tekniskt bra skick för att de inte ska förfalla. Holmen som är största fastighetsägare inom området är också de som påverkas mest av områdesbestämmelserna. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Kungsgården Långvind

Kungsgården vill poängtera betydelsen och historien bakom de fyra dammar som ingick i Långvinds ström. Långvinds ström var en förutsättning för att järnbrukets tillkomst. De tre kvarvarande dammarna, Herrgårdsdammen, Kvarndammen och Hålldammen har ett mycket högt skyddsvärde och får därför inte rivas. Önskvärt om även den fjärde dammen, Mellanhammardammen kunde återställas och återfå sin vattenspegel. Även någon av dammarna i sjösystemet uppströms bör få områdesbestämmelser. Här föreslår vi den närmaste, Aldersjöns damm.

Kungsgården står även helt och hållet bakom Långvinds byalags yttrande. Även tvättstugan vid Mellanhammaren som tidigare var aktuell som tänkbar lokal för natur och kulturstigen önskas få något typ av skydd.

Vidare påpekas att den del information i bebyggelseinventeringen angående Kungsgården inte stämmer.

Kommentar

Att äga dammar kräver mycket underhåll och skötsel och ett stort ansvar åläggs således på ägaren av dammen. Enligt lag (Miljöbalken) har ägaren av en damm rätt att avsäga ansvaret. Vill kommunen stoppa en eventuell rivning av en damm, måste kommunen ta över ägandet och driften. Detta är både en kostsam och svår process. Yttrandet föranleder ingen ändring. Byggnaden tvättstugan bedöms vara i för dåligt skick för att kunna klassas som särskilt värdefull och för att sätta rivningsförbud. Bebyggelseinventeringen ses över för eventuell korrigerigering av information.

Långvinds byalag

Välkommar områdesbestämmelser för området för att skydda bruksmiljöns naturhistoriska värdefulla delar, såväl byggnader som miljöer. En del rivningar har nämligen genomförts senaste åren.

Långvinds byalag påpekar dock att de vill utvidga området för områdesbestämmelser till att också omfatta den röda logen , söder om Snäckevägen i det som tidigare var Långvinds by. Byggnaden är den enda äldre byggnad som finns kvar i forna Långvinds by. Vidare vill de utvidga planområdet så det omfattar Långvinds ström med våtmarker från gården Kvarnen uppstoms till Hålldammen. Även Aldersjön mot Gårholmsviken vill de ska inkluderas. Långvinds ström var en förutsättning för järnbruket och är ett mycket viktigt inslag i bruksmiljön. Dammarna Herrgårdsdammen, Kvarndammen och Hålldammen bör ha skyddsbestämmelser samt om det går återställa Mellangårdsdammen.

Röd lada söder om vägen har missats i inventeringen. Denna lada bör få skyddsbestämmelsen q1 då den är enda kvarvarande lada från jordbrukstiden. Sågverksbyggnaden samt Klensmedjan bör det införas rivningsförbud på. Anses som bland viktigare byggnaderna för hela bruksmiljön. Byalaget poängterar även att vägen längs med Lindallén är i dåligt skick och underminerar stenmuarna som finns. Murarna är en unik och fantastisk miljö året om. Vägen måste få ett underhåll. Räcker generella biotopsskyddet för att säkra alléns murar.

Kommentar

Att äga dammar kräver mycket underhåll och skötsel och ett stort ansvar åläggs således på ägaren av dammen. Enligt lag (Miljöbalken) har ägaren av en damm rätt att avsäga ansvaret. Vill kommunen stoppa en eventuell rivning av en damm, måste kommunen ta över ägandet och driften. Detta är både en kostsam och svår process.

När det gäller den röda ladan finns det goda skäl att inkludera även denna i områdesbestämmelserna. Bebyggelseinventeringen kompletteras med den röda ladan. Byggnaden får bestämmelserna Särskilt värdefull byggnad i plankartan.

Vägen ägs av Trafikverket och är inget som kommunen kan göra något åt. Vidare skyddas allén och murar av kulturmiljölagen (biotopskydd). Detta skydd räcker och dubbla skydd anses inte behövas.

Arbetet har utgått från det av översiktsplanen angivna ”område med stor betydelse för kulturmiljövården” som bygger på hur bruksområdet är utpekade av Riksantikvarieämbetet som "Övrig kulturhistorisk lämning". I arbetet med områdesbestämmelserna har området utökats något efter fältbesök där främst upplevelsen av vad som är bruksmiljön har varit vägledande. Många andra delar, så som jordbruksmark, skogsmark och vattendrag uppströms har varit mycket viktiga för brukets drift men att ta med allt skulle innebära ett mycket stort planområde och syftet med planen blir då inte lika tydlig. Den sedan tidigare utpekade bruksmiljön bedöms ligga i sin helhet innanför föreslagen plangräns.

Både Klensmedjan och Sägverksbyggnaden är i dåligt skick och i stort behov av renovering. Att renovera dessa gamla byggnader skulle innebära höga kostnader för fastighetsägaren vilket inte blir rimligt. Syftet med rivningsförbudet är i första hand att bevara byggnader som är i tekniskt bra skick för att de inte ska förfalla.

Långvinds Kapellförening

Föreningen vill utöka planområdet för att också omfatta den röda logen som ligger söder om Snäckevägen. De vill också utöka så Långvinds ström/Långvindsån med våtmarker hela vägen uppströms till Hålldammen och om möjligt även till Aldersjön.

Vidare anser de att den röda ladan som står nära Snäckenvägens början i brukets trevägskorsning bör inkluderas i inventeringen. Klensmedjan och Sägverksbyggnaden bör få rivningsförbud. De påpekar även att vägen längs med Lindallén behöver underhållas/repareras för att murarna ska klaras sig. Även tvättstugan vid Mellanhammaren som tidigare var aktuell som tänkbar lokal för natur och kulturstigen önskas få något typ av skydd.

Synpunkter kring dokumentationen angående Långvinds kapell har också inkommit.

Kommentar

Arbetet har utgått från det av översiktsplanen angivna ”område med stor betydelse för kulturmiljövården” som bygger på hur bruksområdet är utpekade av Riksantikvarieämbetet som "Övrig kulturhistorisk lämning". I arbetet med områdesbestämmelserna har området utökats något efter fältbesök där främst upplevelsen av vad som är bruksmiljön har varit vägledande. Många andra delar, så som jordbruksmark, skogsmark och vattendrag uppströms har varit mycket viktiga för brukets drift men att ta med allt skulle innebära ett mycket stort planområde och syftet med planen blir då inte lika tydlig. Den sedan tidigare utpekade bruksmiljön bedöms ligga i sin helhet innanför föreslagen plangräns.

Att äga dammar kräver mycket underhåll och skötsel och ett stort ansvar åläggs således på ägaren av dammen. Enligt lag (Miljöbalken) har ägaren av en damm rätt

att avsäga ansvaret. Vill kommunen stoppa en eventuell rivning av en damm, måste kommunen ta över ägandet och driften. Detta är både en kostsam och svår process.

Både Klensmedjan och Sågverksbyggnaden är i dåligt skick och i stort behov av renovering. Att renovera dessa gamla byggnader skulle innebära höga kostnader för fastighetsägarna vilket inte blir rimligt. Syftet med rivningsförbudet är i första hand att bevara byggnader som är i tekniskt bra skick för att de inte ska förfalla. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Holmen

För framtida nyttjande av Långvinds bruk anser Holmen att det måste finnas en balans på områdesbestämmelsernas krav på bevarande och möjligt nyttjande av byggnader och anläggningar. Viktigt att ha i åtanke är att om en byggnad beläggs med rivningsförbud (bestämmelse r1) följer ett underhållsansvar. Underhåll av äldre väldigt förfallna byggnader som några av de som finns i Långvind blir ofta dyrt. Kommer det att finnas resurser för ägarna till byggnaderna att underhålla dem eller kommer det att finnas tillräckligt med statliga medel att söka för underhåll?

Angående byggnaderna på gårdscentret så är flera välbevarade och i relativt gott skick vilket innebär att det kan vara god idé att skydda med rivningsförbud.

Områdesbestämmelserna får inte innebära att området blir svårt att utveckla i framtiden på grund av att byggnaderna inte går att förändra. En tänkbar utveckling av området kring Långvinds bruk är turism, vilket även ligger i linje med kommunens förslag till översiktsplan 2035. Vad önskar kommunen med området, ska det vara ett levande brukssamhälle eller ett mer musealt besöksområde? Kommer kommunen inom områdesbestämmelserna tillåta nya fastigheter och Byggnader?

Vad gäller byggnader som belagts med restriktioner och bestämmelser anser Holmen att det är positivt att klensmedjan, sågverket och patrons sjöbod belagts med bestämmelse q1.

Kommentar

Områdesbestämmelserna hindrar inte nya fastigheter och byggnader utan syftar till att skydda bruksmiljöns kulturhistoriskt värdefulla delar, såväl byggnader som gröna miljöer, vid framtida utveckling. Yttrandet föranleder ingen ändring.

Hudiksvall
Plan- och bygglovskontoret

Jesper Grönlund
Planarkitekt